

อุดมคติ :

จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี
ความงาม และความจริง ทางใดทางหนึ่งที่มนุษย์
ถือเป็น เป้าหมาย แห่งชีวิตของตน

สังคมอุดมคติ :

หมายถึง

สังคมที่มนุษย์มีความสุขที่สุดที่มุ่งหวังจะให้เกิดขึ้น
แต่ก็ไม่สามารถจะบรรลุถึงได้จริง

สังคมอุดมคติปรากฏทั่วโลกตะวันออกและตะวันตก
จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ที่มาของสังคมอุดมคติ

- ตำนานปรัมปรา ตำนานเทพ
- สภาพที่มนุษย์อยู่ตามธรรมชาติมีความบริสุทธิ์ คุณธรรม และความสุข
- ปรัชญา
- เศรษฐกิจ
- การเมืองและประวัติศาสตร์
- วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สังคมอุดมคติสะท้อนอะไร

- ข้อจำกัดและปัญหาของสังคมที่มนุษย์เผชิญอยู่
- องค์ความรู้ของมนุษย์เกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ รัฐ ความก้าวหน้า ทางวิทยาศาสตร์ กฎของการพัฒนาการทางสังคมและประวัติศาสตร์
- ความใฝ่ฝันและจินตนาการของมนุษย์แต่ละยุค

ตัวอย่างสังคมอุดมคติทางโลกตะวันตก

- สวนสวรรค์เอเดน (Eden)
- นิทานพื้นบ้านเยอรมัน
- อุดมรัฐ (The Republic) ของ Plato
- Utopia ของ Sir Thomas More
- The New Atlantis ของ Sir Francis Bacon
- สังคมคอมมิวนิสต์ ของ Marx และ Engels

The Garden of Eden with the Fall of Man (c. 1615) Rubens and Jan Bruegel the Elder.

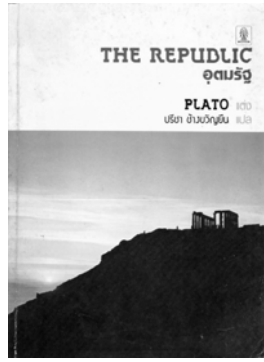
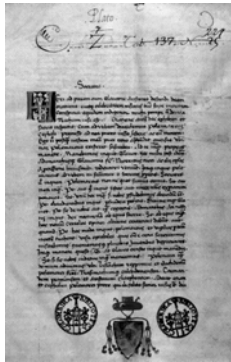

นิทานพื้นบ้านเยอรมัน
- Schlaraffenland

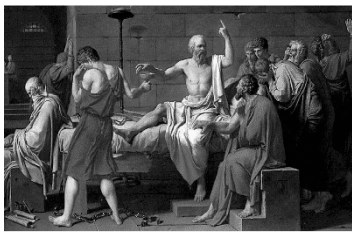
Plato
(427 - 347 BC)

The Republic (อุดมรัฐ / The Plato's Republic)

Plato ผิดหวังในระบบประชาธิปไตยของนครรัฐเอเธนส์
จึงต้องการสร้างสรรค์สังคมเพื่อความยุติธรรม

"The Death of Socrates" by Jacques-Louis David (1787)

Plato ยึดในรากฐานความคิด คุณธรรมคือความรู้
เชื่อว่าการสร้างระบบรัฐเพื่อให้เกิดชีวิตที่ดี

- การเมืองเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยความรู้
ความเชี่ยวชาญ
- ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการแบ่งงานกัน
ตามพลังหลักที่มีอยู่ในตัวคน

คุณธรรมในอุดมรัฐ

- ปัญญาหรือเหตุผล - ผู้ปกครอง (ราชาปราชญ์)
- ความกล้าหาญ - นักรบ
- ความอดทน - สามัญชนทั่วไป
- ความยุติธรรม - ทุกชนชั้น

นักปกครอง

ต้องเป็นคนดี มีความรู้ มีเหตุผล
และที่สำคัญต้องมีคุณธรรม คือมีจิตใจสูง
ยึดมั่นความถูกต้องในการดำเนินชีวิต
บุคคลที่วันนี้ได้แก่ นักปรัชญา เท่านั้น

นักปกครอง

มีอำนาจสูงสุด กำหนดนโยบายสูงสุดของรัฐ
และนโยบายอื่น ๆ เพื่อนำความเจริญรุ่งเรือง
และความสงบสุขมาสู่ประชาชน

นักรบ : ดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง
 สามัญชน : ประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามที่รัฐกำหนด
 โดยพิจารณาความถนัด
 และความเหมาะสมเป็นรายบุคคล

การจะมีรัฐสมบูรณแบบ ต้องให้ การศึกษา แก่ประชาชน
 เป็นอันดับแรก ทั้งความรู้และอบรมจิตใจ
 (การบริหาร / ดนตรี / ศิลปะ)

เด็กเป็นสมบัติของรัฐ และอยู่ในการดูแลของรัฐ

ชนชั้นผู้ปกครองใช้ระบบคอมมิวนิสต์สำหรับทรัพย์สิน
และครอบครัว เพื่อหลีกเลี่ยงธรรมชาติใฝ่ต่ำ
ที่จะขัดขวางการทำหน้าที่ของตน

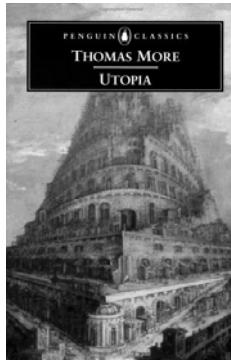
ส่วนพลเมืองทุกคนต้องยอมสละผลประโยชน์ส่วนตัว
เพื่อประโยชน์ของรัฐ ต้องจงรักภักดีและปฏิบัติตามคำสั่ง
ของรัฐ เพื่อให้รัฐมีความมั่นคง
ทั้งภายใน - ภายนอก

ยุโรปในศตวรรษที่ 15 - 16

- การก่อตัวและการพัฒนาของรัฐ
- การต่อสู้เพื่ออำนาจโดยไม่คำนึงถึงศีลธรรม
- มนุษย์ควบคุมชะตากรรมของตน
และสามารถเปลี่ยนแปลงเพื่อสิ่งที่ดีกว่า
- การขยายตัวของการค้า การแสวงหาดินแดนใหม่

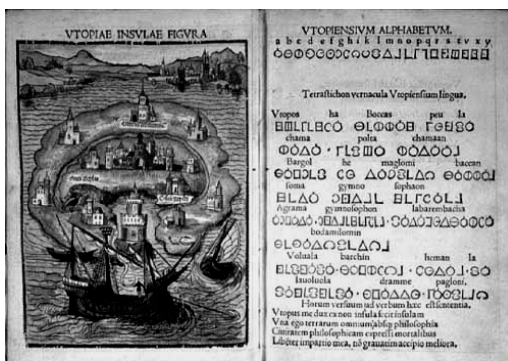
Sir Thomas More
(1478 - 1534)

Sir Thomas More

- อัครมหาเสนาบดีในพระเจ้าเฮนรีที่ 8
- นักมนุษยธรรมนิยมผู้เคร่งศาสนาคาทอลิก
- ต่อต้านการใช้อำนาจที่ผิดของกษัตริย์
ไม่พอใจการขยายตัวทางการค้า – การผลิต
ที่ทำให้ชาวบ้านว่างงาน กลายเป็นขโมย / ขอลาน
- ไม่พอใจบทลงโทษทางกฎหมาย

ได้รับอิทธิพลมาจาก *The Republic*

และ ขบวนการมนุษยนิยม (Humanist Movement)

[ซึ่งย้าศักยภาพ ความสามารถ คุณค่าของมนุษย์
และความพยายามจะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของมนุษย์
ให้ดีขึ้น]

ยูโทเปียเป็นข้อเสนอที่มีชื่อเสียงที่สุดของ Humanist
Movement

Utopia แปลว่า ไม่มีที่ไหน

ยูโทเปียเป็นเกาะมีท่าเรือที่เหมาะสมแก่การค้าขาย มีนครอยู่
ห้าสิบสี่นคร สร้างตามผังเดียวกัน

อะมอโรโรต์เป็นนครหลวง

แต่ละนครจะส่งผู้อาวุโส

ที่ฉลาดที่สุดไปประชุมร่วมกัน

ปีละครั้ง มีภาษา ขนบประเพณี

กฎหมาย อย่างเดียวกัน

นครอะมอโรโรต์

ยูโทเปียเป็นสังคมเกษตรกรรม

ผู้คนมีชีวิตอุดมสมบูรณ์

มีบ้านและสวนขนาดใหญ่

หลังบ้าน เป็นสวนที่มีประโยชน์

และสวยงามยิ่ง

- การทำงานในเมืองและชนบทสลับกันทุก 2 ปี
- ทำงาน 6 ชั่วโมงต่อวัน
- สตรีได้รับการศึกษาเช่นเดียวกับบุรุษ
- ทุกคนได้รับอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย การศึกษา การรักษาพยาบาลเท่าเทียมกัน แต่ไม่มีทรัพย์สินส่วนตัว

การพักผ่อนหย่อนใจเป็นสิ่งที่ทำให้สติปัญญาหรือจิตใจดีขึ้น เช่น การฟังปาฐกถา การอ่านหนังสือ การทำสวน ฯลฯ

อบายมุขเป็นเรื่องต้องห้าม (โรงเหล้า โรงโสเภณี บ่อนการพนัน ฯลฯ)

- ศาสนามีเพื่อความสงบและอยู่คู่กับรัฐ, ชันดิธรรมทางศาสนา มีการนับถือพระเจ้าสูงสุดเพียงองค์เดียว
- มองสงครามว่าเป็นสิ่งเลวร้าย
- การมีทหารเป็นไปเพื่อป้องกันผู้รุกราน
- ใช้ระบบตัดสินบนศัตรู เพื่อไม่ให้รุกรานยูโทเปีย

ชาวอูโทเปียเห็นว่า ความหิวหยาเป็นเรื่องน่าอาย
เครื่องประดับทั้งหลายเป็นสัญลักษณ์ของความเป็นทาส
ไม่เห็นคุณค่าของทองคำหรืออัญมณีต่าง ๆ

คุณธรรมได้แก่การดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ
ขจัดความหยิ่งตามหลักศาสนาคริสต์ ซึ่งมอร์ถือว่า
เป็นบ่อเกิดของความชั่วร้าย

อูโทเปียเป็นข้อเสนอการปฏิรูปสังคมของ Humanist
ที่มีชื่อเสียงที่สุด

Francis Bacon (1561 - 1626)

New Atlantis
(พิมพ์ 1627)

รัฐ เบนชาเลม บนเกาะห่างไกลในมหาสมุทรแปซิฟิก
มีความเป็นอยู่ที่ดี อุดมสมบูรณ์

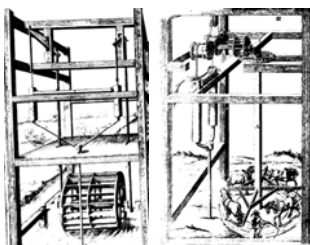
เน้นเรื่องสุขภาพ การปลูกสมุนไพรเพื่อรักษาโรค
และบำรุงสุขภาพให้ผู้คนอายุยืน

มีบ่อน้ำ น้ำพุ แหล่งน้ำลักษณะต่าง ๆ สวน
สวนสาธารณะ บริเวณอนุรักษ์ต่าง ๆ (พืช สัตว์)

Salomon's House

สถานที่ศึกษาทดลองทางวิทยาศาสตร์แขนงต่าง ๆ
แสง - เสียง - น้ำหอม - เครื่องจักรกล - คณิตศาสตร์ ฯลฯ
และส่งข่าวมายังส่วนที่เหลือของโลก

Salomon's House

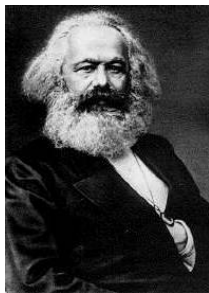
เป็นแรงบันดาลใจให้เกิด
สถาบันวิทยาศาสตร์ใน
อังกฤษ คือ ราชบัณฑิตย
สมาคม (Royal Society)
แห่ง London ในปี 1662

แนวคิดสังคมนิยม

Utopian Socialist

ต้องการแก้ไขความไม่เป็นธรรมของสังคมทุนนิยม
ชนชั้นกรรมาชีพประสบความทุกข์ยาก
เพราะถูกเอาเปรียบจากนายทุน

แนวคิดสังคมนิยมที่เป็นวิทยาศาสตร์

Karl Marx (1818 - 1883)

Friedrich Engels (1820 - 1895)

The Communist Manifesto (1848)

Das Kapital (1867)

- ให้ภาพพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ชัดเจน
เสนอวิธีทางพร้อมจุดหมายต่อต้านระบบทุนนิยม
แบบการค้าเสรี / สำนักคลาสสิก
- การปฏิบัติของชนชั้นกรรมาชีพเพื่อล้มล้างสังคมทุนนิยม
- จากเผด็จการของชนชั้นกรรมาชีพสู่สังคมที่ปราศจากชนชั้น
(สังคมคอมมิวนิสต์)
- ปัจจัยการผลิตและทรัพย์สินเป็นของส่วนรวม
เอาจากแต่ละคนตามความสามารถของเขา
และให้แก่ทุกคนตามความต้องการของเขา

ตัวอย่างสังคมอุดมคติทางโลกตะวันออก

- โลกพระศรีอารีย์
- แนวคิดของ เม่งจื๊อ
- แนวคิดของ จวงจื๊อ

โลกพระศรีอารีย์

ภาพ : จิตรกรรมสมุดไทย (สมุดข่อย) เรื่องพระบาลี ตอนพระศรีอารียเมทไตรยบรมโพธิสัตว์
เสด็จลงมาอาวยานมัสการกระทำสักการบูชาพระจุฬามณีเจดีย์สถาน

โลกพระศรีอารีย :
 ความเชื่อเรื่องพระพุทธเจ้าห้าพระองค์

พระศรีอารียเมตไตรยจะเป็นพระพุทธเจ้า
 ลำดับต่อจากพระโคตมมะ
 ปรากฏในวรรณกรรมพุทธศาสนา เช่น
 ไตรภูมิพระร่วง
 พระมาลัยคำหลวง
 ตำนานธรรมิกราช

การปฏิบัติเพื่อโลกพระศรีอารีย
 การปฏิบัติตามพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า
 การสะสมบุญบารมี
 อาบสังข์จากการฟังเทศน์มหาชาติในวันเดียว
 (พระเวสสันดรบำเพ็ญทานบารมี)
 การเอื้อเฟื้อในสังคมไทย - การอยู่อย่างมี
 ความหวัง

ความเชื่อเรื่องพระศรีอารีย
 แพร่หลายในพุทธศานิกายเถรวาท – มหายาน
 อย่างพม่า ลาว ลังกา / จีน อินโดนีเซีย

ลักษณะของโลกพระศรีอารีย

คนรูปร่างเหมือนกัน ปราศจากโรค
ไม่มีคนพิการ อายุยืน ผู้คนมีเมตตาจิตต่อกัน
ปราศจากโจรผู้ร้าย อันตรายจากสัตว์ร้าย
บ้านเมืองอยู่ใกล้กัน ภูมิประเทศเป็นที่ราบ
พืชผลมีบริบูรณ์ ข้าว น้ำ หนม
แก้วแหวนเงินทองเครื่องประดับมีเกิดเอง
อย่างมาก

เม้งจื๊อ (Meng Tzu หรือ Mencius 371 - 289 BC)

เลือกใส่คำสอนของขงจื๊อ
เม้งจื๊อเห็นตรงกับอริสโตเติลว่า
“มนุษย์เป็นสัตว์การเมือง”
(มนุษย์เป็นสัตว์สังคม)
มนุษย์โดยธรรมชาติแล้วเป็นคนดี แต่ต้องอาศัยการศึกษา
และความเมตตากรุณาจากผู้ปกครอง มนุษย์จะพัฒนาตนเองได้เต็มที่
ในรัฐหรือในสังคมเท่านั้น

รัฐเป็นสถาบันทางศีลธรรม และผู้ปกครองรัฐ
ควรเป็นผู้นำที่ทรงคุณธรรม ซึ่งก็คือ นักปราชญ์

ถ้าผู้ปกครองขาดคุณธรรมของความเป็นผู้ปกครองแล้ว
ประชาชนมีสิทธิอันชอบธรรมที่จะปฏิวัติ และเลือกผู้ปกครองขึ้นใหม่

การกินดีอยู่ดีของราษฎรเป็นสิ่งสำคัญ
เม่งจื๊อเน้นความเสมอภาคของการครอบครองที่ดิน
มีการแบ่งที่ดินให้แก่แต่ละครอบครัวทำนา
และนารวม (Public Field) ที่ทุกคนทำร่วมกัน
และส่งผลผลิตให้รัฐ

จวงจื๊อ

(Chuang Tzu 369 - 286 BC)

อิสรภาพ (freedom) เม่งจื๊อที่สะท้อนวิถีชีวิตจีนที่ต้องการความ
เป็นส่วนตัว แสวงหาความวิเวก เรียนรู้ความพอดี และมุ่งสลัด
พันธนาการรูปแบบต่าง ๆ ด้วยปัญญา

การปกครองที่ดีที่สุด คือการไม่ปกครอง
และรัฐบาลที่ดีที่สุด ก็คือการไม่มีรัฐบาล

ปล่อยให้มนุษย์อยู่กันอย่างอิสระ
เพื่อให้สูญเสียบรรพชาที่แท้จริงไป

แรงบันดาลใจจากสังคมอุดมคติ

- การปฏิรูปสังคม
- การใคร่ครวญเกี่ยวกับบทบาทของวิทยาศาสตร์
ต่ออนาคตของมนุษย์
- คุณภาพชีวิตของมนุษย์
- การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า
- “ความไม่สิ้นหวัง” หรือเป็นความหวังของมนุษยชาติ

ภาพสะท้อนสังคมอุดมคติกับความจริง

- การดำรงชีวิตของปัจเจก
- การอยู่ใต้การปกครองของรัฐ
- การเป็นพลเมืองของโลก

การดำรงชีวิตของปัจเจก

- ปัจจัยพื้นฐาน (อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ ยารักษาโรค)
- ความสะดวกสบาย
- สภาพแวดล้อมที่ดี
- ความสุขทางจิตใจ
- วิทยาศาสตร์กับคุณภาพชีวิต

การอยู่ใต้การปกครองรัฐ

- ความเสมอภาค / เสรีภาพ
- ระบบเศรษฐกิจ กฎหมายที่เป็นธรรม
- จริยธรรมของผู้ปกครอง / ผู้อยู่ใต้การปกครอง
- การศึกษา
- ความปลอดภัย / มั่นคง
- การอยู่ร่วมกันโดยสันติ

การเป็นพลเมืองของโลก

(จากแนวคิดหลายแนว ทั้งตะวันตกและตะวันออก)

- ความเป็นพลเมืองสากล
- การอยู่ร่วมกันโดยสันติ
- การเห็นความสำคัญของธรรมชาติ

ประชาชนนิยม

ประชานิยม

เศรษฐกิจพอเพียง

สังคมนิยม

ศักดิ์นา

เศรษฐกิจเสรีนิยม

สังคมไทยควรเป็นอย่างไร
